

POSTANOWIENIE

Dnia 28 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący)

SSN Maciej Pacuda (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania I. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.
z udziałem zainteresowanych: R. M., Syndyka Masy Upadłości K. Spółki
z ograniczoną odpowiedzialnością w O. i I.
Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.
o podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu
zdrowotnemu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 28 października 2020 r.,
zażalenia odwołującej się spółki na postanowienie Sądu Apelacyjnego
w (...)
z dnia 27 maja 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w (...) postanowieniem z dnia 27 maja 2020 r. odrzucił skargę kasacyjną wniesioną przez I. Sp. z o.o. w K. od wyroku tego Sądu z dnia 7 listopada 2019 r.

Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że przedmiotem postępowania w sprawie zakończonej wyrokiem z dnia 7 listopada 2019 r. było odwołanie wniesione przez

skarżącą od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 9 lipca 2015 r., którą stwierdzono podleganie przez R. M. jako pracownika obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i chorobowemu w okresie od dnia 15 marca 2012 r. do dnia 24 sierpnia 2013 r. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę u płatnika składek I. Sp. z o.o. w P. M.

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 7 listopada 2019 r. oddalił natomiast apelację I. Spółki z o.o. w K. od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 26 kwietnia 2018 r., oddalającego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 9 lipca 2015 r.

Sąd drugiej instancji przypominał również regulację art. 398² § 1 k.p.c. oraz podkreślił, że w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie w granicach jej treści i zakresu odwołania. Niniejsza sprawa została zaś wszczęta odwołaniem od decyzji ustalającej podleganie przez zainteresowanego na podstawie umowy o pracę obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu. Skarżąca domagała się z kolei zmiany zaskarżonej decyzji przez orzeczenie, że płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne za zainteresowanego w okresie objętym tą decyzją są spółki R. oraz K. a zatem istotą sporu nie było ustalenie tytułu podlegania ubezpieczeniom społecznym, ale ustalenie podmiotu zobowiązanego do odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne, którego tytuł stanowiła niekwestionowana przez strony umowa o pracę wykonywana przez zainteresowanego.

Sąd Apelacyjny stwierdził w związku z tym, że w sprawie dotyczącej poboru składki z tytułu podlegania obowiązkowi ubezpieczenia społecznego dopuszczalność skargi kasacyjnej zależy od wartości przedmiotu zaskarżenia, a zatem w sprawie, w której adresat decyzji organu rentowego zaprzecza, że jest płatnikiem składek należnych za ubezpieczonego, spór przedmiotowo dotyczy składek na ubezpieczenia społeczne, a nie podlegania ubezpieczeniu. Dlatego sprawa ta nie należy do kategorii wymienionej w art. 398² § 1 zdanie drugie k.p.c., a o dopuszczalności skargi kasacyjnej decyduje wartość przedmiotu zaskarżenia.

W niniejszej sprawie skarżąca w skardze kasacyjnej nie podała wartości przedmiotu zaskarżenia. Organ rentowy określił jednak, że wartość przedmiotu zaskarżenia, będąca sumą składek za zainteresowanego R. M. wynosi 6.167,16 zł.

Konkludując, Sąd Apelacyjny uznał, że skoro w sprawie, w której kwestionowana była powinność zapłaty składek na ubezpieczenia społeczne, a wartość przedmiotu zaskarżenia stanowiła kwota należnych do zapłaty składek za osobę zainteresowaną niższa od 10.000 zł, to skargę kasacyjną należało uznać za niedopuszczalną i na podstawie art. 398² § 1 k.p.c. orzec o jej odrzuceniu.

Skarżąca I. Sp. z o.o. w K. wniosła do Sądu Najwyższego zażalenie na postanowienie Sądu Apelacyjnego z dnia 27 maja 2020 r., zaskarżając to postanowienie w całości i zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania, to jest art. 398⁶ § 2 k.p.c. w związku z art. 398² § 1 k.p.c., przez ich błędne zastosowanie i niezasadne przyjęcie, że sprawa wszczęta odwołaniem od decyzji określającej podleganie obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentownemu, wypadkowemu, chorobowemu jest sprawą o prawa majątkowe, w której dopuszczalność skargi kasacyjnej uzależniona jest od wartości przedmiotu zaskarżenia, podczas gdy jest to sprawa o objęcie obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym, w której skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia.

Powołując się na tak sformułowany zarzut, skarżąca wniosła o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoznawane w niniejszym postępowaniu zażalenie jest uzasadnione.

Wstępnie Sąd Najwyższy przypomina, że zgodnie z art. 398² § 1 k.p.c., skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Jednakże skarga kasacyjna przysługuje niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w sprawach o przyznanie i o wstrzymanie emerytury lub renty oraz o objęcie obowiązkiem ubezpieczenia społecznego.

Z powołanego przepisu wyraźnie wynika więc, że dopuszczalność skargi kasacyjnej niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia jest uwarunkowana przedmiotem sporu w sprawie, a nie przedmiotem zaskarżenia. Przy ocenie przedmiotu sporu w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych w rozumieniu art. 398² § 1 k.p.c. decydujący jest zaś przedmiot postępowania sądowego, określony w pierwszej kolejności przedmiotem decyzji organu rentowego, a w drugim rzędzie - zakresem odwołania od tej decyzji do sądu (por. pośród wielu postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 28 października 2009 r., II UZ 37/09, OSNP 2011 nr 13-14, poz. 195; z dnia 19 sierpnia 2015 r., II UZ 12/15, LEX nr 1789937).

Nie budzi wątpliwości, że w niniejszej sprawie odwołanie dotyczyło decyzji stwierdzającej podleganie przez R. M. pracowniczym ubezpieczeniom społecznym z tytułu pozostawania w stosunku pracy u skarżącej i w tym zakresie spór został przeniesiony na drogę postępowania sądowego. Jeżeli zaś spór sądowy, od jego początku wynikającego z odwołania złożonego do sądu, dotyczył objęcia obowiązkiem ubezpieczenia społecznego, to tak określony przedmiot sporu nie mógł ulec żadnym zmianom po zakończeniu postępowania przed Sądem pierwszej instancji. Oznacza to, że skarga kasacyjna jest w sprawie dopuszczalna niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 22 marca 2016 r., I UZ 41/15, LEX nr 2288922; z dnia 30 sierpnia 2018 r., I UZ 19/18, LEX nr 2538817).

Konkluzji tej nie może zmienić eksponowany przez Sąd drugiej instancji zakres przedmiotowy odwołania wniesionego przez skarżącą od decyzji organu rentowego z dnia 9 lipca 2015 r., w którym żądała ona zmiany decyzji i orzeczenia, że płatnikiem składek są inne zainteresowane w sprawie podmioty. W istocie takie żądanie oznaczało bowiem tylko tyle, że skarżąca kwestionowała podleganie przez zainteresowanego pracowniczym ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia u niej. Zresztą, co oczywiste, wspomniana decyzja organu rentowego nie mogła zostać zmieniona przez Sąd w żądanym kierunku, gdyż Sąd, stosownie do art. 477¹⁴ k.p.c., mógł albo oddalić odwołanie wniesione od tej decyzji, albo (w przypadku uwzględnienia odwołania) zmienić ją i orzec co do istoty sprawy przez stwierdzenie, że zainteresowany nie podlegał w spornym okresie pracowniczym ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia u skarżącej.

Ewentualne wskazanie innego pracodawcy zainteresowanego byłoby z kolei możliwe w takiej sytuacji dopiero w przypadku wydania przez organ rentowy nowej decyzji, której adresatem byłby ów pracodawca. Na żadnym etapie postępowania przedmiotem sporu w niniejszej sprawie nie była natomiast kwestia związana z poborem składek na ubezpieczenia społeczne. Dlatego powoływanie się przez Sąd Apelacyjny na poglądy prawne wyrażone w sprawach, w których obowiązek składkowy stanowił konsekwencję zastosowania konstrukcji przewidzianej w art. 8 ust. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, jest pozbawione podstaw.

Kierując się przedstawionymi motywami oraz opierając się na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁶ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.